

PLADS TIL MÅLRETTEDE FRIVILLIGE EFTERAFGRØDER?

STØTTET AF

Promilleafgiftsfonden for landbrug

I hovedparten af landet er der plads til de frivillige målrettede efterafgrøder uden, at det kræver sædskifteændringer. Se beregningerne på oplandsniveau på Landmand.dk.

I efteråret 2017 skal der etableres ca. 137.000 ha frivillige målrettede efterafgrøder. Det fremgår af de reviderede kort udsendt af NaturErhvervstyrelsen den 16. januar. Dertil kommer et krav om 21.000 ha ekstra efterafgrøder som følge af omlægningen af husdyrgodkendelsesordningen, hvor arealdelen overgår fra specifikke krav i godkendelsen til at blive indbygget i den generelle regulering. De 21.000 ha ekstra efterafgrøder ophæves dog af, at efterafgrøder tilknyttet den nuværende husdyrgodkendelsesordning bortfalder. Husdyrbrug omfattet af en godkendelse i dag kan derfor opleve et mindre krav til efterafgrøder end tidligere, mens andre husdyrbrug og modtagere af husdyrgødning i mange tilfælde får et større krav.

Reglerne omkring de frivillige målrettede efterafgrøder fremgår her. Arealkravet til frivillige målrettede efterafgrøder er meget uensartet fordelt ud over landet. SEGES har gennemført en beregning af, om der er plads til de frivillige målrettede efterafgrøder i alle områder, uden der skal foretages sædskifteændringer fra vintersæd til vårsæd.

Beregningen er foretaget på følgende måde:

- Beregningen er foretaget for hver af de godt 3.000 såkaldte ID₁₅- oplande
- Det "frie" areal til etablering af frivillige målrettede efterafgrøder er beregnet således:
- Alle arealer er fratrasket de økologiske arealer ved groft at fradrage 5 pct. af totalarealet
- Arealet med vårkorn og majs i hvert ID₁₅ opland er fratrasket 33 pct. af arealet med græs i omdrift. Herved findes det totale areal med mulighed for efterafgrøder.
- Herefter er arealet fratrasket krav til pligtige efterafgrøder. Pligtige efterafgrøder er skønsmæssigt sat til 14 pct. af efterafgrødegrundarealet, idet det også omfatter MFO-

efterafgrøder.

- Arealet er desuden fratrasket kravet til husdyrefterafgrøder (21.000 ha), der fremgår af udkastet til husdyrgødningsbekendtgørelsen.
- Kravet til frivillige målrettede efterafgrøder fremgår af udkastet til bekendtgørelse udarbejdet af NaturErhvervstyrelsen. Kravene er opdelt efter grundvand (1. ansøgningsrunde) og kystvande (2. og 3. ansøgningsrunde) i hvert ID₁₅-opland.

På landsplan er der i alt godt 500.000 ledige hektar til at etablere efterafgrøder på. Tallet er baseret på afgrødefordelingen i 2016. I 2016 har vårsædsarealet været større end normalt på grund af vanskelige etableringsforhold for vintersæd i efteråret 2015. Derfor vil det normale mulige areal til etablering af frivillige målrettede efterafgrøder være ca. 100.000 ha mindre.

Tabel 1. Oversigt over arealer ved beregning af "frit" areal til frivillige målrettede efterafgrøder, baseret på afgrødefordelingen i 2016

	Ha i alt
Beregnet areal til efterafgrøder i alt	795.087
Pligtige efterafgrøder og MFO efterafgr. I alt	251.631
Husdyrefterafgrøder i alt	21.377
"Frit" areal til frivillige målrettede efterafgrøder	522.079

På landsplan er der således beregnet et potentielt areal til etablering af frivillige målrettede efterafgrøder på godt 500.000 ha. I et normalt år vil dette areal kun være ca. 400.000 ha. På landsplan er det potentielle areal til de frivillige målrettede efterafgrøder således stort nok. Men det kræver, at der kan etableres tilstrækkeligt gode efterafgrøder i vintersæd før vårsæd, hvilket erfaringsmæssigt er vanskeligt. Det kræver også, at der etableres efterafgrøder i al majs.

For at illustrere, om der i det enkelte ID₁₅-opland er plads til de frivillige målrettede efterafgrøder uden sædskifteændringer, er det potentielt frie areal til efterafgrøder divideret med kravet til frivillige målrettede efterafgrøder i det enkelte ID₁₅-opland. Hvis resultatet er under 1 indenfor et ID₁₅-opland, vil der skulle foretages sædskifteændringer fra vinter- til vårsæd for at få opfyldt kravet. Hvis resultatet er over 1 vil der i teorien være plads. I praksis vil det aldrig være muligt at etablere efterafgrøder på hele det "frie" areal. Det vil forudsætte, at der kan etableres efterafgrøder i al den vintersæd, der dyrkes forud for vårsæd. Navnlig i de nordvestlige områder kan dette være usikkert selv ved et normalt høsttidspunkt.

RESULTAT

Resultatet af beregningen fremgår af nedenstående kort, figur 1 og 2.

Kortene kan tolkes således:

- ved en faktor under 1,0, skal der foretages sædskifteændringer for at få plads til de frivillige

målrettede efterafgrøder, fordi kravet er større end det ledige areal.

- ved en faktor på 1,5, skal 66 pct. af det potentielle frie areal tilsås med frivillige målrettede efterafgrøder for at opfylde kravet.
- ved en faktor på 2, skal 50 pct. af det potentielle areal udnyttes og
- ved en faktor på 3, skal 33 pct. af det potentielle areal udnyttes.
- ved en faktor over 3 skønnes det, at være relativt let at få arealer nok.

Men idet hele det potentielle areal til efterafgrøder ikke kan udnyttes, forventes der også at være et vist behov for sædskifteændringer i alt fald op til en faktor 2.

Kortene er vist som figur 1 og figur 2. Figur 1 viser faktoren alene for kravet til målrettede frivillige efterafgrøder for 1. ansøgningsrunde (grundvand). Det er vigtigst at nå kravet i disse områder. Hvis kravet ikke opfyldes i disse ID₁₅-oplande, bliver der et obligatorisk krav om efterafgrøder i samme område, der ikke bliver kompenseret. For resten af efterafgrødekravet bliver manglende efterafgrøder fordelt på hele kystvandsoplandet og dermed et større område.

I tabel 2 er beregningerne summeret således, at det er vist, hvor mange af de frivillige målrettede efterafgrøder, der ligger i områder med henholdsvis lidt og meget "plads". Ca. 9.000 ha frivillige målrettede efterafgrøder ligger i oplande, hvor der kræves sædskifteændringer for at de kan være der. Yderligere 10.000 ha ligger i et område, hvor stort set hele det mulige areal skal udnyttes til efterafgrøder for, at der ikke skal ske sædskifteændringer. Ca. 100.000 ha ligger derimod i områder, hvor der synes at være god plads til efterafgrøderne.

Tabel 2. Oversigt over "plads" til efterafgrøder

	Minimum krav til udnyttelse af 'frit' areal til efterafgrøder, procent	Faktor over "Frit" areal til frivillige målrettede efterafgrøder	Ha frivillige målrettede efterafgrøder i de berørte ID ₁₅ -oplande
Krav om væsentlige sædskifteændringer	Over 100	0-1	9.654
Sandsynligvis krav om visse sædskifteændringer	66-100	1-1,5	10.314
Begrænset krav til sædskifteændringer	50-66	1,5-2,0	17.608
Sandsynligvis ikke krav om sædskifteændringer	33-66	2-3	49.645
Sandsynligvis ikke krav om sædskifteændringer	Under 33	Over 3	50.347

KONKLUSION

100.000 ha ud af 137.000 ha frivillige målrettede efterafgrøder ligger i områder, hvor det skønnes, at de kan etableres uden, at det kræver væsentlige sædskifteændringer. 45.000 ha ligger i områder, der vil kræve større eller mindre sædskifteændringer. I disse områder er det vigtigt at udnytte hele det "frie" areal til frivillige målrettede efterafgrøder for at minimere det areal, med obligatoriske ikke kompenserede efterafgrøder, der bliver konsekvensen, hvis målene ikke nås. I overvejelserne skal altid indgå, at man via frivillige målrettede efterafgrøder opnår en betaling på 700 kr. pr. ha, som man går glip af, hvis der kommer et obligatorisk krav, som skal opfyldes ent via obligatoriske målrettede efterafgrøder eller via en reduktion i kvælstofkvoten, hvor begge dele er uden økonomisk kompensation

Det er op til den enkelte landmand, hvordan han vil agere i forhold til målene for de frivillige målrettede efterafgrøder. Kortene i figur 1 og 2 kan være en hjælp til dette. I nedenstående tabel er der angivet en tolkningsmulighed af kortet. Men den enkelte landmand er meget afhængig af hvad andre landmænd i området gør, og derfor kan tolkningen af kortet være forskelligt.

Tabel 3. Forslag til tolkning og konsekvenser af efterafgrødekortene.

Faktor	Faktor	Overvejelser den enkelte landmand kan gøre sig
Krav om væsentlige sædskifteændringer	0-1	Det er vigtigt at tilmelde og etablere efterafgrøder på hele det areal, hvor det kan lade sig gøre uden sædskifteændringer. Det sikrer en kompensation til efterafgrøder, som man alligevel vil blive pålagt i form af obligatoriske efterafgrøder, som ikke bliver kompenserede. Hvis der via sædskifteændringer på ejendommen kan skaffes mere plads til frivillige målrettede efterafgrøder med 700 kr. pr. ha i kompensation, uden at det går ud over det samlede økonomiske resultat, bør sædskifteændringen gennemføres.
Sandsynligvis krav om visse sædskifteændringer	1-1,5	Det er vigtigt at tilmelde og etablere efterafgrøder på hele det areal, hvor det kan lade sig gøre uden sædskifteændringer. Det sikrer en kompensation for de efterafgrøder, som man alligevel vil blive pålagt i form af obligatoriske efterafgrøder, som ikke bliver kompenserede.
Begrænset krav til sædskifteændringer	1,5-2,0	Efterafgrøder bør tilmeldes og etableres på den del af det "frie" areal, hvor det giver økonomisk mening.
Sandsynligvis ikke krav om sædskifteændringer	2-3	For at få del i kompensationen for frivillige målrettede efterafgrøder er det vigtigt at tilmelde efterafgrøderne hurtigt, så snart ansøgningsrunden åbner. Tilmelding bør ske, hvis arealet med efterafgrøder ikke er "udsolgt".
Sandsynligvis ikke krav om sædskifteændringer	Over 3	For at få del i kompensationen for efterafgrøder er det vigtigt at tilmelde efterafgrøderne hurtigt, så snart ansøgningsrunden åbner. Hvis man ikke er interesseret i flere efterafgrøder kan man undlade tilmeldning, hvis arealerne med frivillige målrettede efterafgrøder bliver udsolgt.

Grundvand - krav til frivillige målrettede efterafgrøder

Grundvand - ansøgningsrunde 1

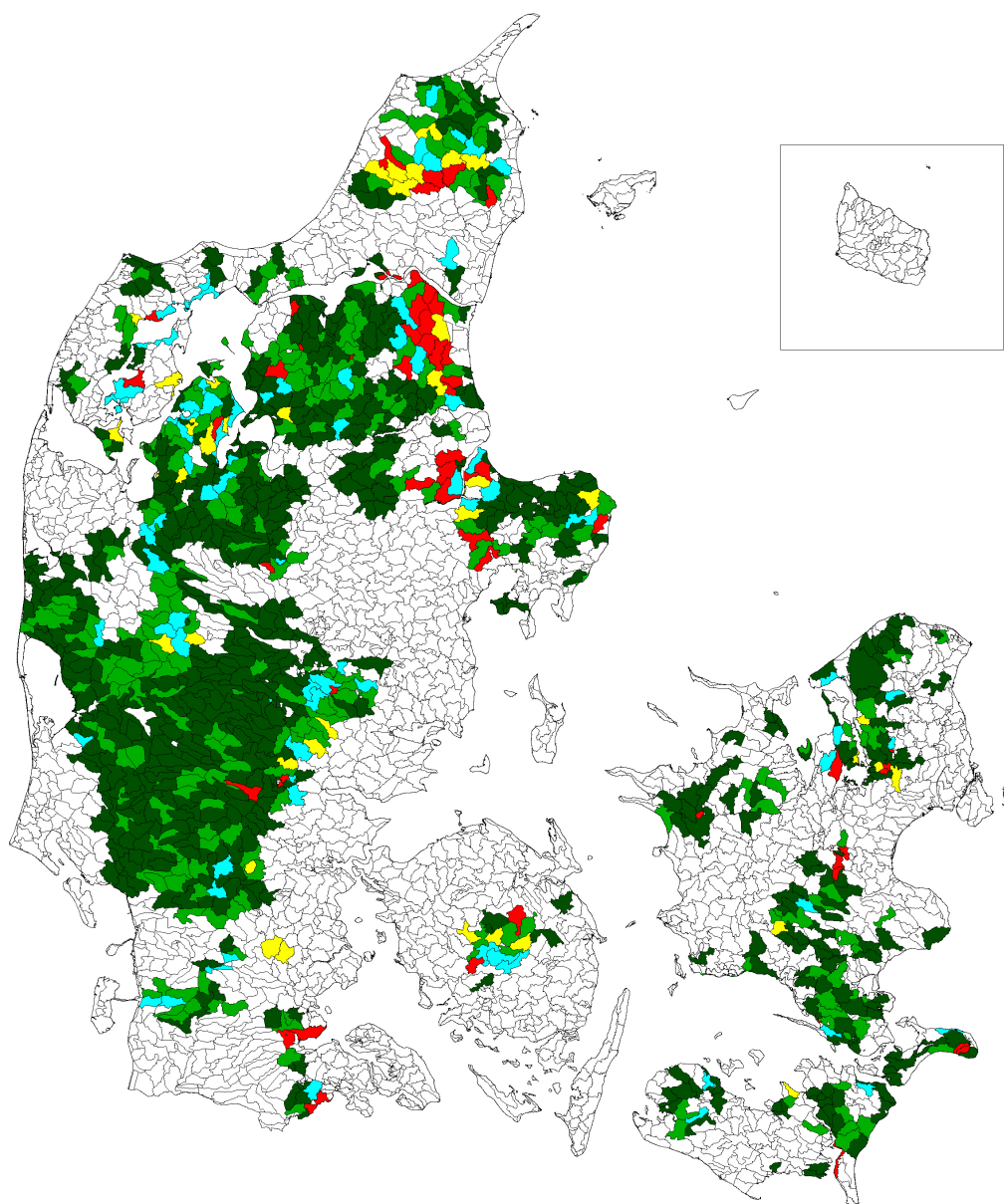
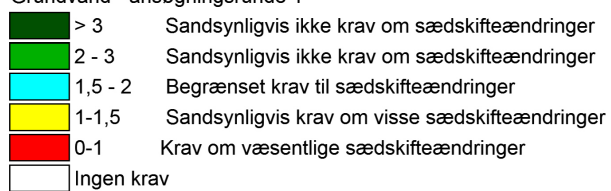

Fig 1. Kort over areal til etablering af frivillige målrettede efterafgrøder i 1. ansøgningsrunde (grundvand)

Samlet krav til frivillige målrettede efterafgrøder

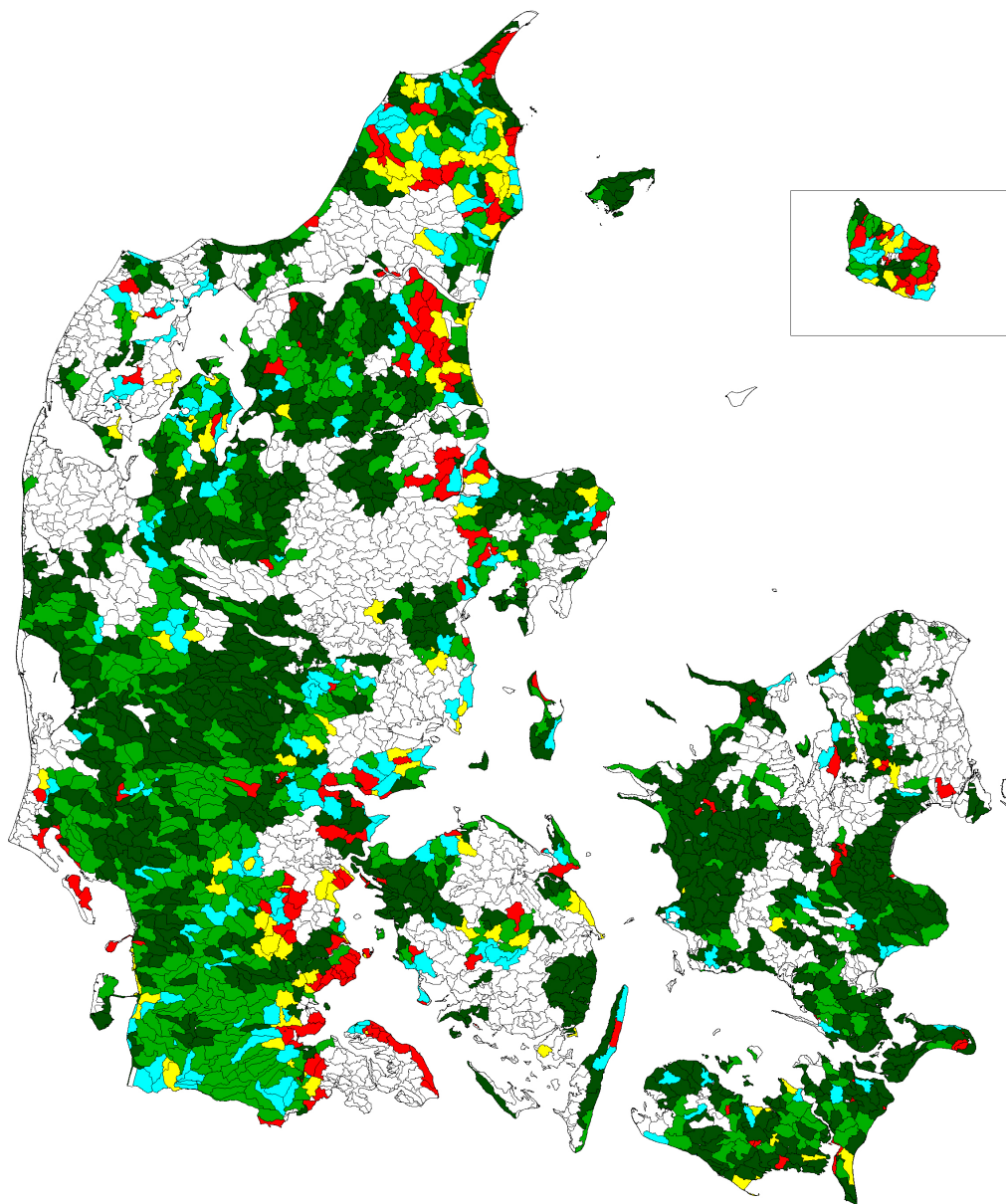
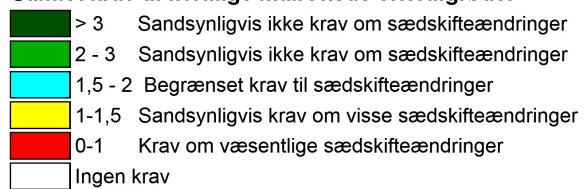

Fig.2. Kort over samlet krav til etablering af frivillige målrettede efterafgrøder

SE BEREKNING PÅ LANDMAND.DK

Ovenstående beregning om der er der er plads til de frivillige målrettede efterafgrøder i oplandet eller ej kan nu også ses på Landmand.dk – se figur 3.

Frivillige målrettede efterafgrøder i efteråret 2017

I efteråret 2017 skal der dyrkes ca. 145.000 ha frivillige målrettede efterafgrøder. NaturErhvervstyrelsen har udgivet et kort, der viser, hvor der kan søges om tilskud, til at dyrke disse efterafgrøder. De udpegede områder er de arealer, hvor der er risiko for at kvælstofudvaskningen til enten grundvand eller kystvand stiger, på grund af de øgede kvælstofkvoter.

Bedste placering af frivillige målrettede efterafgrøder

Den bedste placering af frivillige målrettede efterafgrøder, for at nå målet i de enkelte ID15-områder er:

- **Ansegningsrunde 1 (grundvand), du kan søge fra 1. februar til 21. april.**

Hvis du har marker med et behov for efterafgrøder i ansegningsrunde 1 (grundvand), så vil det være en fordel at placere efterafgrøder på marker indenfor hver enkelt ID15-område omfattet af ansegningsrunde 1.

- **Ansegningsrunde 2 (kystvand, høj effekt af efterafgrøder), du kan søge fra 1. marts til 21. april.**

Hvis du har marker med et behov for efterafgrøder i ansegningsrunde 2 eller runde 3 (kystvand), så vil være en fordel at placere efterafgrøder på marker der er med i ansegningsrunde 2, da efterafgrøder i ansegningsrunde 3 (kystvand, lavere effekt af efterafgrøder), du kan søge fra 22. marts til 21. april.

- **Ansegningsrunde 3 (kystvand, lavere effekt af efterafgrøder), du kan søge fra 22. marts til 21. april.**

Hvis du har marker med et behov for efterafgrøder i ansegningsrunde 2 eller runde 3 (kystvand), så vil være en fordel at placere efterafgrøder på marker der er med i ansegningsrunde 2, da efterafgrøder i ansegningsrunde 3 (kystvand, lavere effekt af efterafgrøder), du kan søge fra 22. marts til 21. april.

Der er beregnet et areal for målrettede efterafgrøder i de enkelte områder, og når dette areal er nået, er det ikke muligt at søge om flere.

Beregning af bidrag

Dit beregnede bidrag til frivillige målrettede efterafgrøder, er beregnet ud fra din afgrødefordeling i 2016, og ud fra afgrødefordelingen i hele ID15-området i 2016, og er derfor "bedste bud". I beregning af om

Oversigt

ID15	Dit ansøgte areal 2016, ha	Dit efterafgrødegrundareal 2016, ha	Frivillige målrettede efterafgrøder, procent	Dit minimumsbidrag til de frivillige målrettede efterafgrøder, ha	Ansegningsrunde	Ansegningsår	Krav til sædskifte
13230518	8,11	8,11	13	1,05	1	01-02-2017	Sandsynligvis ikke krav om sædskifteændringer
13230582	109,30	90,02	18	14,40	1	01-02-2017	Sandsynligvis ikke krav om sædskifteændringer

Figur 3. På Landmand.dk kan landmanden nu se om der ifølge ovenstående beregninger er plads til de frivillige målrettede efterafgrøder uden at der skal ske sædskifteændringer eller ej. Det ses i tabellen Oversigt og det ses ved at klikke på oplandet.